Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 30. mája 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 1 ods. 2 – Pôsobnosť – Vylúčenie zmluvných podmienok, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia – Dodatok k zmluve o úvere, ktorý predajca alebo dodávateľ oznámil spotrebiteľovi s cieľom zabezpečiť súlad s vnútroštátnou právnou úpravou – Článok 3 ods. 2 – Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá – Nepodpísanie dodatku spotrebiteľom – Domnienka konkludentného súhlasu s týmto dodatkom – Vnútroštátna judikatúra, ktorá vylučuje súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvnej podmienky obsiahnutej v takom dodatku“

Vo veci C-176/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunalul Specializat Mureș (Špecializovaný súd Mureș, Rumunsko) z 2. marca 2021 a doručený Súdnemu dvoru 21. marca 2023, ktorý súvisí s konaním:

UG

proti

SC Raiffeisen Bank SA,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Piçarra, sudcovia N. Jääskinen (spravodajca) a M. Gavalec,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– rumunská vláda, v zastúpení: R. Antonie, E. Gane a L. Ghiță, splnomocnené zástupkyne,

– portugalská vláda, v zastúpení: P. Barros da Costa, A. Cunha, A. Luz a L. Medeiros, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: rumunčina.

– Európska komisia, v zastúpení: A. Boitos a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi UG, spotrebiteľom, a SC Raiffeisen Bank SA vo veci konštatovania nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluve o úvere uzavretej medzi týmito zmluvnými stranami.

Právny rámec

Právo Únie

3 Trináste odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje:

„Keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach [ustanoveniach – *neoficiálny preklad*] členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné [záväzné – *neoficiálny preklad*] zákonné alebo regulačné opatrenia [ustanovenia – *neoficiálny preklad*] a zásady alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou sú členské štáty alebo spoločenstvo; keďže v tomto ohľade znenie ‚kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia [ustanovenia – *neoficiálny preklad*]‘ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody.“

4 Článok 1 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“

5 Článok 3 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred [vopred vypracovaná – *neoficiálny preklad*] a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu

podmienky [jej obsah – *neoficiálny preklad*], najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.“

Rumunské právo

Zákon o nekalých podmienkach

6 Článok 3 Legea nr. 193, privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (zákon č. 193 o nekalých podmienkach v zmluvách uzavretých medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi) zo 6. novembra 2000 (znovu uverejnený v *Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 543 z 3. augusta 2012, ďalej len „zákon o nekalých podmienkach“) vo svojom odseku 2 stanovuje, že zmluvné podmienky stanovené na základe iných platných právnych predpisov nepodliehajú ustanoveniam tohto zákona.

OUG č. 50/2010

7 Podľa článku 37 Ordonanța de urgență a Guvernului č. 50, privind contractele de credit pentru consumatori (mimoriadne nariadenie vlády č. 50 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere) z 9. júna 2010 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 389 z 11. júna 2010), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „OUG č. 50/2010“):

„Na zmluvy o úvere s variabilnou úrokovou sadzbou sa uplatňujú tieto pravidlá:

a) úroková sadzba je viazaná na kolísanie referenčných indexov Euribor/ROBOR/LIBOR/kľúčovej sadzby BNR [Banca Națională a României (Národná banka Rumunska)], v závislosti od meny úveru, ku ktorej môže veriteľ pripočítať maržu stanovenú na celé obdobie trvania zmluvy;

b) maržu úrokovej sadzby možno zmeniť len v dôsledku zmien právnych predpisov, ktoré ju výslovne ukladajú;

c) v súlade s obchodnou politikou každej úverovej inštitúcie sa odchylne od ustanovení v písm. b) môže znížiť výška marže a referenčných sadzieb;

d) v zmluve musí byť výslovne uvedená metóda výpočtu zmeny úrokovej sadzby s uvedením periodicity a/alebo podmienok zmeny úrokovej sadzby smerom nahor alebo nadol;

e) prvky zahrnuté do metódy výpočtu zmeny úrokovej sadzby a jej výška musia byť uverejnené na internetových stránkach a vo všetkých priestoroch veriteľov.“

8 Podľa článku 95 OUG č. 50/2010:

„1. Pokiaľ ide o zmluvy platné ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia, sú veritelia povinní do 90 dní od nadobudnutia jeho účinnosti zabezpečiť, aby boli tieto zmluvy v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia.

2. Zmluvy platné ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia budú zmenené formou zmluvných dodatkov do 90 dní od nadobudnutia jeho účinnosti.

3. Veriteľ je povinný preukázať, že vynaložil potrebné úsilie, aby informoval spotrebiteľa o podpísaní zmluvných dodatkov.

4. Zakazuje sa vkladať do zmluvných dodatkov iné ustanovenia ako tie, ktoré upravuje toto mimoriadne nariadenie. Akékoľvek ustanovenie zmluvného dodatku, ktoré je odlišné od ustanovení upravených týmto mimoriadnym nariadením, je neplatné.

5. Chýbajúci podpis spotrebiteľa na zmluvných dodatkoch podľa druhého odseku sa považuje za jeho konkludentný súhlas.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9 Dňa 23. marca 2007 UG uzavrel s Raiffeisen Bank zmluvu o úvere s variabilnou úrokovou sadzbou vo výške 15 300 švajčiarskych frankov (CHF) (približne 16 048 eur) (ďalej len „dotknutá zmluva o úvere“). V čase uzavretia tejto zmluvy bola bežná úroková sadzba 5,9 % ročne, ale podľa podmienok uvedenej zmluvy mal predajca alebo dodávateľ možnosť zmeniť túto sadzbu v závislosti od vývoja finančného trhu tým, že dlžníkovi oznámi novú úrokovú sadzbu spôsobom stanoveným vo všeobecných podmienkach.

10 Dňa 10. septembra 2010 Raiffeisen Bank doručila UG dodatok k predmetnej zmluve o úvere s cieľom splniť požiadavky OUG č. 50/2010. V tomto oznámení Raiffeisen Bank oznámila UG, že vnútroštátny zákonodarca nariadil zmeny všetkých úverových zmlúv uzavretých so spotrebiteľmi. Zmeny sa mali týkať najmä zmluvných podmienok týkajúcich sa určenia pohyblivej sadzby, a to tak, že sa mala naviazať na objektívny index založený na mene, v ktorej bol úver poskytnutý, zvýšený úverovou inštitúciou o pevnú maržu počas celej doby trvania. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že UG tento dodatok nepodpísal, a tak sa usudzuje, že s ním v súlade s článkom 95 ods. 5 OUG č. 50/2010 konkludentne súhlasil.

11 Dňa 29. decembra 2017 UG podal žalobu na Judecătoria Sighișoara (Súd prvého stupňa Sighișoara, Rumunsko), ktorou sa domáhal najmä určenia toho, že ustanovenia spornej úverovej zmluvy týkajúce sa možnosti banky zmeniť úrokovú sadzbu sú nekalé. UG tiež navrhoval, aby prvostupňový súd z tohto dôvodu určil absolútnu neplatnosť týchto zmluvných podmienok a nariadil vrátenie súm, ktoré na ich základe zaplatila.

12 Rozhodnutím z 10. júna 2020 prvostupňový súd zamietol túto žalobu najmä z dôvodu, že vzhľadom na zákon o nekalých podmienkach, ktorým sa preberá smernica 93/13 do rumunského práva, nemohol preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok predmetnej zmluvy o úvere vyplývajúcich z dodatku, ktorý je uvedený v bode 10 tohto rozsudku, a to najmä vzhľadom na to, že odrážajú povinnosť stanovenú záväznými ustanoveniami regulačného vnútroštátneho právneho aktu, konkrétne OUG č. 50/2010.

13 UG sa proti tomuto rozsudku odvolal na Tribunalul Specializat Mureş (Špecializovaný súd Mureş, Rumunsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom najmä tvrdil, že ustanovenia OUG č. 50/2010 majú výlučne za cieľ posilniť ochranu spotrebiteľov a že pokiaľ ide o predmetnú úverovú zmluvu, jej zmeny vykonané dodatkom, ktorý oznámila Raiffeisen Bank, neboli v súlade s týmto regulačným vnútroštátnym právnym predpisom.

14 Podľa Raiffeisen Bank ustanovenie dotknutej zmluvy o úvere týkajúce sa určenia úrokovej sadzby, ktoré bolo pôvodne uvedené v tejto zmluve, prestalo byť účinné dňom nadobudnutia účinnosti dodatku z 10. septembra 2010, keďže toto ustanovenie bolo v tom čase nahradené ustanovením účinným v čase podania žaloby zo strany UG, podľa ktorého je táto úroková sadzba odteraz viazaná na overiteľný referenčný index, zvýšený o pevnú maržu stanovenú bankou v súlade s požiadavkami OUG č. 50/2010. Raiffeisen Bank tvrdí, že implementáciou príslušných vnútroštátnych ustanovení tak dodržala platnú právnu úpravu.

15 Podľa vnútroštátneho súdu otázku, či môže posúdiť prípadnú nekalú povahu niektorých zmluvných podmienok patriacich do pôsobnosti OUG č. 50/2010, treba preskúmať vo svetle smernice 93/13 a relevantnej judikatúry Súdneho dvora, najmä vzhľadom na striktný výklad, ktorý treba priznať článku 1 ods. 2 smernice 93/13, ktorý predstavuje výnimku zo systému ochrany spotrebiteľov pred nekalými zmluvnými podmienkami.

16 Je pravda, že Súdny dvor vychádzal zo zásady, že vnútroštátny zákonodarca tým, že zmluvným stranám uložil zmluvnú podmienku, ktorej obsah odráža záväzné ustanovenie vnútroštátneho práva, chcel týmto spôsobom vytvoriť rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán, a tak takáto podmienka nemôže byť predmetom súdneho preskúmania, či nie je nekalá. Vnútroštátny súd však zastáva názor, že aj keď ustanovenie zmluvy o úvere spĺňa požiadavky článku 37 OUG č. 50/2010, spotrebiteľ stále nie je schopný predstaviť si rozsah svojich povinností, keďže toto ustanovenie stanovuje len to, že pohyblivá úroková sadzba musí byť určená nielen na základe objektívneho indexu, ale tiež pevnej marže zodpovedajúcej záujmom predajcu alebo dodávateľa. Okrem toho tento objektívny ukazovateľ, hoci je stanovený nezávisle od vôle zmluvných strán, môže viesť k značným výkyvom. Podľa tohto súdu pritom na rozdiel od priemerného a obozretného spotrebiteľa môže takéto výkyvy využiť predajca alebo dodávateľ vďaka svojim skúsenostiam a väčšej schopnosti predvídať.

17 Uvedený súd preto pochybuje, či vzhľadom na neexistenciu primeraných mechanizmov určených na ochranu spotrebiteľa možno príslušné ustanovenia OUG č. 50/2010 považovať za vykonateľné nezávisle od vôle zmluvných strán, alebo za uplatniteľné *ex offo*, ak neexistuje iná forma dohody medzi zmluvnými stranami. Posúdenie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, ktoré tieto ustanovenia odrážajú, by teda nepodliehalo súdnemu preskúmaniu.

18 Takýto záver by však nebol v súlade s prevládajúcou vnútroštátnou judikatúrou, podľa ktorej zmluvné ustanovenia obsiahnuté v dodatkoch, ktoré sú implementované predajcami alebo dodávateľmi na základe OUG č. 50/2010, nemôžu byť predmetom takého preskúmania.

19 Za týchto podmienok Tribunalul Specializat Mureş (Špecializovaný súd Mureş) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa pri uplatňovaní ustanovení článku 1 ods. 2 smernice [93/13], prebratej do vnútroštátneho práva ustanoveniami článku 3 ods. 2 [zákona o nekalých podmienkach],

najmä vzhľadom na dvanáste a trináste odôvodnenie [tejto] smernice,

ale aj s prihliadnutím na ustanovenia článkov 80 a 81 [OUG č. 50/2010]

tieto ustanovenia vykladať v tom zmysle, že nevylučujú možnosť, aby vnútroštátne súdy preskúmali aj podozrenia týkajúce sa nekalého charakteru zmluvných podmienok stanovených v dodatkoch k zmluvám o úvere uzavretým obchodníkmi so spotrebiteľmi pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, t. j. [dodatkov] na základe ustanovení článku 95 OUG č. 50/2010, ak boli spotrebiteľom výslovne akceptované, spôsobom stanoveným v článku 40 ods. 1 OUG č. 50/2010, alebo ak sa tieto zmluvné podmienky považovali za konkludentne prijaté *ope legis* podľa postupov uvedených v ustanoveniach článku 40 ods. 3 OUG č. 50/2010?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, vzhľadom na vyššie uvedené predpoklady a okolnosti konania vo veci samej, je judikatúra vnútroštátnych súdov, podľa ktorej výslovné prijatie dodatku vyhotoveného spôsobom uvedeným v článku 40 ods. 1 [OUG č. 50/2010] a podľa jeho článku 95 automaticky vedie k záveru, že tento právny akt bol dojednaný, a teda že podmienky v ňom obsiahnuté nemožno preskúmať z hľadiska ich prípadnej nekalej povahy, v rozpore [s právom Únie]?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

20 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni posúdeniu nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom za okolností, keď tento predajca alebo dodávateľ zmenil tieto podmienky s cieľom zabezpečiť súlad tejto zmluvy o úvere so záväznou vnútroštátnou právnou úpravou týkajúcou sa spôsobov určenia úrokovej sadzby, podľa ktorej musí byť táto sadzba nahradená úrokovou sadzbou určenou na základe jedného z referenčných indexov stanoveného touto právnou úpravou a zvýšeného o pevnú maržu, ktorá je stanovená týmto predajcom alebo dodávateľom na celé obdobie trvania zmluvy.

21 Na úvod treba zdôrazniť, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 vylučuje z jej pôsobnosti podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia.

22 Okrem toho vzhľadom na cieľ sledovaný touto smernicou, ktorým je ochrana spotrebiteľov pred nekalými podmienkami v zmluvách uzatvorených s predajcom alebo dodávateľom, sa vylúčenie zavedené v tomto článku 1 ods. 2 má vykladať reštriktívne (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 37).

23 Pokiaľ ide o slovné spojenie „záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, z ustálenej judikatúry vyplýva, že tento pojem, v spojení s trinástym odôvodnením uvedenej smernice, zahŕňa ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, ako aj ustanovenia dispozitívnej povahy, t. j. ustanovenia, ktoré sa uplatňujú automaticky, ak neexistuje odlišná dohoda medzi zmluvnými stranami (rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 30 a citovaná judikatúra).

24 Pokiaľ ide ďalej o otázku, či zmluvná podmienka odráža v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13 takéto záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenie vnútroštátneho práva, treba pripomenúť, že vylúčenie z pôsobnosti zavedené týmto ustanovením je odôvodnené skutočnosťou, že v zásade

možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca nastolil rovnováhu medzi právami a záväzkami zmluvných strán určitých zmlúv, teda rovnováhu, ktorú normotvorca Únie výslovne zamýšľal zachovať. Okrem toho skutočnosť, že takáto rovnováha bola dosiahnutá, nepredstavuje podmienku na uplatnenie vylúčenia uvedeného v článku 1 ods. 2, ale odôvodnenie tohto vylúčenia (rozsudok zo 6. júla 2023, First Bank, C-593/22, EU:C:2023:555, bod 22 a citovaná judikatúra).

25 V prejednávanej veci teda na účely určenia, či zmluvná podmienka, ktorá odráža ustanovenie OUG č. 50/2010, je vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13 na základe jej článku 1 ods. 2, vnútroštátnemu súdu neprináleží vopred overiť, či vnútroštátny zákonodarca týmto aktom dbal na dosiahnutie rovnováhy medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán dotknutej zmluvy.

26 Z judikatúry Súdneho dvora ďalej vyplýva, že podmienka zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá odráža záväzné ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré sa neuplatňuje na túto zmluvu alebo ktoré neodkazuje na takéto ustanovenie, ale na vnútroštátnu právnu úpravu ako celok, sa nemôže považovať za podmienku, ktorá odráža záväzné ustanovenie vnútroštátneho práva v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13, a teda nepodlieha súdnemu preskúmaniu jej prípadnej nekalej povahy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 30, a z 3. apríla 2019, Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, body 35 až 38).

27 Na to, aby zmluvná podmienka „odrážala“ kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenie v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13, musí totiž táto podmienka prebrať normatívny obsah kogentného ustanovenia uplatniteľného na predmetnú zmluvu tak, aby ju bolo možné považovať za podmienku, ktorá konkrétnym spôsobom vyjadruje rovnakú právnu normu, ako je právna norma uvedená v tomto kogentnom ustanovení (rozsudok zo 6. júla 2023, First Bank, C-593/22, EU:C:2023:555, bod 25).

28 V prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vykonal potrebné posúdenie na účely určenia, či zmluvná podmienka dotknutá vo veci samej odráža v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13 relevantné ustanovenia OUG č. 50/2010.

29 Vzhľadom na skutočnosti vyplývajúce zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, sa však zdá, že zmluvné podmienky obsiahnuté v zmluve o úvere, o ktorú ide vo veci samej, vyplývajú z ustanovení OUG č. 50/2010. Tieto ustanovenia totiž zaviazali banky vykonať určité zmeny vo všetkých zmluvách o spotrebiteľskom úvere. Táto zákonná povinnosť sa týkala najmä podmienok týkajúcich sa spôsobu určenia pohyblivej úrokovej sadzby. Okrem toho sa zdá, že OUG č. 50/2010 pripravilo spotrebiteľov o možnosť prijať alebo odmietnuť tieto zmeny. V OUG č. 50/2010 sa totiž stanovilo, že ak spotrebitelia nepodpíšu dodatok oznámený bankou, predpokladá sa, že konkludentne súhlasia s jeho podmienkami.

30 Hoci článok 37 písm. a) OUG č. 50/2010 stanovil, že úroková sadzba úverových zmlúv musí byť nahradená úrokovou sadzbou stanovenou na základe referenčného indexu a pevnej marže uplatniteľnej na celé obdobie trvania zmluvy, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že banky disponujú určitou mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide tak o výber referenčného indexu, ako aj o výšku tejto pevnej marže.

31 Za týchto podmienok sa zdá – čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu – že vnútroštátna právna úprava stanovila všeobecný rámec a podmienky, ktoré treba dodržať na účely stanovenia novej pohyblivej úrokovej sadzby, pričom úverovým inštitúciám ponechala určitú mieru voľnej úvahy na účely výpočtu tejto novej sadzby.

32 Vo svojom rozsudku z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138, body 33 až 37), Súdny dvor rozhodol, že vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 sa neuplatňovalo na zmluvnú podmienku, ktorá stanovovala, že úroková sadzba uplatniteľná na úver sa zakladala na jednom z oficiálnych referenčných indexov stanovených vnútroštátnou právnou úpravou, ak táto právna úprava nestanovovala povinné uplatnenie tohto indexu, ale ponechávala banke možnosť určiť pohyblivú úrokovú sadzbu iným spôsobom.

33 Z uvedeného vyplýva, že vylúčenie stanovené v článku 1 ods. 2 smernice 93/13 sa neuplatňuje v situácii, keď predajca alebo dodávateľ zmenil podmienky zmluvy o spotrebiteľskom úvere, aby zabezpečil súlad tejto zmluvy s vnútroštátnou právnou úpravou prijatou po uzavretí tejto zmluvy, ak táto právna úprava stanovuje len všeobecný rámec na stanovenie úrokovej sadzby tejto úverovej zmluvy, pričom tomuto predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide tak o voľbu referenčného indexu tejto sadzby, ako aj o výšku pevnej marže, ktorú možno pripočítať k tejto sadzbe.

34 Vzhľadom na otázky vnútroštátneho súdu treba napokon v každom prípade pripomenúť, že uplatnenie článku 1 ods. 2 smernice 93/13 má objektívnu povahu a nezávisí napríklad od informácií, ktoré spotrebiteľovi poskytol predajca alebo dodávateľ, ani od toho, či spotrebiteľ pozná uplatniteľné právne predpisy (rozsudok zo 6. júla 2023, First Bank, C-593/22, EU:C:2023:555, bod 31).

35 Prípadné výslovné alebo konkludentné prijatie zmien predmetnej zmluvy zo strany spotrebiteľa preto nemôže mať vplyv na otázku, či sú zmluvné podmienky dotknuté týmito zmenami vylúčené z pôsobnosti smernice 93/13 podľa jej článku 1 ods. 2.

36 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni posúdeniu nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom za okolností, keď tento predajca alebo dodávateľ zmenil tieto podmienky s cieľom zabezpečiť súlad tejto zmluvy o úvere so záväznou vnútroštátnou právnou úpravou týkajúcou sa spôsobov určenia úrokovej sadzby, pokiaľ táto právna úprava stanovuje len všeobecný rámec na stanovenie úrokovej sadzby tejto zmluvy, pričom tomuto predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide tak o voľbu referenčného indexu tejto sadzby, ako aj o výšku pevnej marže, ktorú možno pripočítať k tejto sadzbe.

O druhej otázke

37 Podľa ustálenej judikatúry prináleží v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Okrem toho môže Súdny dvor vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával (rozsudok z 15. júla 2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, bod 31 a citovaná judikatúra).

38 Súdnemu dvoru prináleží, aby zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, vybral tie ustanovenia práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vyžadujú výklad [rozsudok z 21. marca 2024, Profi Credit Bulgaria (Vedľajšie služby k zmluve o úvere), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 48 a citovaná judikatúra].

39 V prejednávanej veci boli zmluvné podmienky uvedené v dodatku, o ktorý ide vo veci samej, vopred stanovené zo strany Raiffeisen Bank a žalobca vo veci samej nemal možnosť dojednať zmluvné podmienky alebo uplatniť akýkoľvek vplyv na ich obsah. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že na základe prevládajúcej vnútroštátnej judikatúry sa usudzuje, že zmluvné podmienky obsiahnuté v dodatkoch prijatých predajcami alebo dodávateľmi na základe OUG č. 50/2010 nemôžu byť predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy, aj keď tieto podmienky neboli predmetom dohôd so spotrebiteľom.

40 Za týchto podmienok treba konštatovať, že svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej zmeny podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré prijal predajca alebo dodávateľ na zabezpečenie súladu tejto zmluvy s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, nemôžu byť predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy, aj keď tieto podmienky neboli dohodnuté so spotrebiteľom.

41 V tejto súvislosti podľa článku 3 ods. 1 smernice 93/13 môže byť predmetom súdneho preskúmania týkajúceho sa jej prípadnej nekalej povahy iba podmienka zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá.

42 Článok 3 ods. 2 tejto smernice spresňuje, že podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola formulovaná vopred podnikateľom, a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť jej obsah, čo je nevyhnutne prípad predbežne formulovanej štandardnej zmluvy.

43 Vo veci samej síce prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zohľadnil všetky okolnosti, za ktorých bola takáto podmienka predložená spotrebiteľovi, aby mohol určiť, či tento spotrebiteľ mohol mať vplyv na jej obsah (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, bod 35), ale Súdny dvor už rozhodol, že samotný podpis zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá stanovuje, že týmto podpisom spotrebiteľ súhlasí so všetkými zmluvnými podmienkami vopred vypracovanými predajcom alebo dodávateľom, nevedie k vyvráteniu domnienky, podľa ktorej takéto podmienky neboli predmetom individuálneho dojednania (uznesenie z 24. októbra 2019, Topaz, C-211/17, EU:C:2019:906, bod 51).

44 Súdny dvor tiež rozhodol, že zmena podmienky týkajúcej sa úrokových sadzieb, ktorá je súčasťou všeobecnej politiky opätovného prerokovania zmlúv o hypotekárnom úvere s variabilnou úrokovou sadzbou s cieľom zosúladiť túto podmienku s rozhodnutím Najvyššieho súdu, by mohla predstavovať dôkaz o tom, že spotrebiteľ nemohol ovplyvniť obsah tejto podmienky. Okrem toho skutočnosť, že spotrebiteľ pred podpisom urobil rukou písanú poznámku, v ktorej uviedol, že pochopil mechanizmus tejto podmienky, nestačí na preukázanie, že táto podmienka bola predmetom individuálneho dojednania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, body 36 až 38).

45 Z uvedeného vyplýva, že dohodnutá povaha podmienky obsiahnutej v zmluve o úvere uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôže byť založená len na jednoduchej domnienke bez toho, aby sa preukázalo, že spotrebiteľ v skutočnosti mohol túto podmienku konkrétne dojednať, a tak mať vplyv na jej obsah.

46 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej zmeny podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré prijal predajca alebo dodávateľ na zabezpečenie súladu tejto zmluvy s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, nemôžu byť predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy, aj keď tieto podmienky neboli dohodnuté so spotrebiteľom.

O trovách

47 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

1. **Článok 1 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   nebráni posúdeniu nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom za okolností, keď tento predajca alebo dodávateľ zmenil tieto podmienky s cieľom zabezpečiť súlad tejto zmluvy o úvere so záväznou vnútroštátnou právnou úpravou týkajúcou sa spôsobov určenia úrokovej sadzby, pokiaľ táto právna úprava stanovuje len všeobecný rámec na stanovenie úrokovej sadzby tejto zmluvy, pričom tomuto predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide tak o voľbu referenčného indexu tejto sadzby, ako aj výšku pevnej marže, ktorú možno pripočítať k tejto sadzbe.

2. **Článok 3 smernice 93/13**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   bráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej zmeny podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré prijal predajca alebo dodávateľ na zabezpečenie súladu tejto zmluvy s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá predajcovi alebo dodávateľovi ponecháva určitú mieru voľnej úvahy, nemôžu byť predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy, aj keď tieto podmienky neboli dohodnuté so spotrebiteľom.

Podpisy